

סנהדרין נב: - נג

משה שווערד

1. רמב"ם יד החזקה הלכות סנהדרין פרק טו

(ג) מצות הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנים סודר קשה לתוך הרך וכורך על צוארו ושני עדי זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שהוא פותח את פיו ומתיכים את הבדיל ואת העופרת וכיוצא בהן ...

2. לחם משנה על הלכות סנהדרין פרק טו הלכה ג

מצות הנשרפין וכו'. משנה פרק ארבע מיתות כלשון רבינו ופירש"י שם משקעין אותו שלא יתהפך אנה ואנה ותפול הפתילה על בשרו מבחוץ. קשה לתוך הרך מפני שהרכה חונקת לפתוח פיו והקשה מחבל את גרונו ומנוולתו לפיכך קשה מבפנים לחנוק ורכה מבחוץ להגן ע"כ. אבל קשה דבנחנקין למה משקעין בזבל דהרי אין שם פתילה לומר שתפול על בשרו ולמה סודר רך דאינו צריך שם לפתוח כדי לתת הפתילה בפיו ואין שם שום אחד מטעמים אלו. [1] ושם שכיון שתקנו כן בנשרפין דדמו לנחנקין לא רצו חכמים לשנות ותקנו כן בנחנקין:

3. יד רמה על סנהדרין דף נב/א

מתני' מצות הנשרפין, משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו, יש אומרים כדי שלא יתהפך אנה ואנה ותפול הפתילה על בשרו מבחוץ, ולא נהירא לי מכמה אנפי חדא דאכתי מצי לאשתמוטי בגופיה ובפומיה, ותו הא תינח נשרפין אלא נחנקין למה לי, ותו אי מהאי טעמא נהרגין נמי נעביד להו הכי, ותו מאי שנא בזבל, . [2] אלא מסתברא היינו טעמא כדי שלא יתהפך לכאן ולכאן ויקלקלם ברעי, אמטול הכי משקעין ליה בזבל עד ארכובותיו כי היכי דלא ליתהפוך להכא ולהכא, דאי נמי מיקלקל מיקלקל לאידך גיסא דאוקמוה מעיקרא ומזדהרי מיניה, דייקא נמי דקתני בזבל ולא קתני בעפר, והיינו טעמא דלא עבדינן הכי לנהרגין משום דנשרפין ונחנקין כיון דאיכא שהות במיתתן אדהכי והכי מיקלקלי אבל נהרגין דליכא שהות במיתתן לא חיישנן.

4. תוספות על קידושין דף יט/א

איש פרט לקטן. ואף על גב דקטן לאו בר עונשין הוא [1] מ"מ איצטריך קרא למעוטי דקס"ד שיהא נהרג כיון שהאשה נהרגת על ידו:

5. תוספות מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב ד"ה איש פרט

איש פרט לקטן – [2] אבל האשה מיחייבא בביאת בן ט' שנים ויום אחד כדתנן בפרק יוצא דופן (נדה דף מה.) ומייתי לה לקמן.

6. מרגליות הים [4&3]

יט, ת"ר איש פרט לקטן כו'. יעוין תוס' פסחים צ"א ב ד"ה איש ולא קטן שכתבו תימה אמאי איצטריך, היכן מצינו שחייב קטן במצות כו', ובפ' ב"מ (נ"ד ב) נמי קשה אמאי איצטריך איש פרט לקטן בבא על אשת איש וכו', ובחמ"ח כ' דאיצטריך משום דכתיב בסוף הפרשה ונכרתו הנפשות העושות והו"א נפשות ואפי' קטן כדמשמע גבי מכה כל נפש אדם דאפי' קטן במשמע דמה"ט נמי גבי אשר יטמא ולא יתחטא איצטריך למעוטי קטן משום דקטן מקבל טומאה דכתיב ועל הנפשות אשר היו שם, כך מצאתי בשיטה לאחד מגדולי האחרונים ז"ל כו', ולי נראה דכיון דכתיב ונכרתו הנפשות ודרשינן בתו"כ דנפשות שתיהן במשמע הו"א כיון שהאשה חייבת הוא ג"כ ליחייב קמ"ל דקטן פטור, וע' במהרש"א ובהגהות הגרי"ב בגהש"ס הכא ומש"כ להלן אות כ, ובאמה"צ כ' דאשמעינן דאע"ג דהביא שתי שערות דהו"א שבגרות שלו ממהרת לבוא כבדורות הראשונים ע' לק' ס"ט א תוד"ה בידוע לכן איצטריך איש למעוטי קטן פחות מבן י"ג אע"פ שהביא סימני גדלות.

7. חדושי הרשב"א על מסכת קידושין דף יט/א

איש פרט לקטן. ... וא"ת ולפטור את הקטן קרא למה לי בכל התורה כולה אין עונשין לקטן. [5] י"ל כיון דביאתו ביאה ונהנה אימא בהא ליענשה, קמ"ל פרט לקטן. ועכ"ז אינו מחוור, כיון דבעלמא לאו בר עונשין הוא, דאי משום דנהנה א"כ למעטיה נמי קרא לגבי אכילת איסור.

8. רשימות שיעורים

דף נב: גמ'. איש פרט לקטן.

עיינ בתוס' (ד"ה איש פרט לקטן) וז"ל אבל האשה מחייבא בביאת בן ט' שנים ויום אחד כדתנן בפרק יוצא דופן (נדה מה.) ומייתי לה לקמן עכ"ל. ומבואר דלפי התוס' המיעוט ד"ה איש פרט לקטן" בא למעט קטן בן ט' שנים ויום א' שבא על אשת איש דאינו חייב חנק. ועיינ בר"ן (דף נד. ד"ה איש פרט לקטן) דהקשה דלמה צריך דרשה "איש פרט לקטן" למעט קטן פחות מ"ג שנה דמילתא דפשיטא הוא דקטן פחות מ"ג שנה אינו בר עונשין וכדכתיב (דברים כא:כב) "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת" עד שיהיה איש, (וכן הקשה בחידושי רבינו יונה דף נב: ד"ה איש פרט לקטן). ותירץ רבינו יונה וז"ל אלא למעוטי מי שהוא פחות מבן ט' שנים ויום אחד שאין הנשכב חייב ואי לאו קרא הו"א דאפילו בבא פחות מבן ט' יתחייב עכ"ל. ומבואר דלפי רבינו יונה המיעוט בא ללמד דאשה אינה חייבת על ביאת פחות מבן ט' שבא עליה. וצ"ע בתוס' דלמה לן דרשה איש פרט לקטן למעט קטן בן ט' ויום א' מחיוב מיתה, דפשיטא דאינו בר עונשין.

וי"ל דסד"א דקטן יהרג דהא דילפינן מקרא ד"וכי יהיה באיש משפט מות והומת" דקטן לאו בר עונש מיתה הוא משום דקטן אינו בר דעת ואין מעשה עבירה שלו נחשב לעבירה במזיד אלא לשוגג, אמנם י"ל דסד"א דחייב בעריות משום דאיתא לקמן (סב:) "המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה", וסד"א דאף קטן חייב בעריות משום שנהנה, וקמ"ל הדרשה ד"ה איש פרט לקטן" דקטן פטור ולא אמרינן שחייב בעריות משום שנהנה. (324)

אולם אין להקשות לפי"ז א"כ למה קי"ל דהמתעסק בעריות חייב קרבן, נימא דילפינן מגזה"כ

(324) וכן מבואר בריטב"א קידושין (דף יט. ד"ה איבעיא להו מהו שיעד אדם לבנו קטן כו' עד ואיש פרט לקטן אשר ינאף את אשת איש פרט לקטן) וז"ל הא דקתני רישא איש פרט לקטן פירש הראב"ד ז"ל דהיינו קטן ממש פחות מבן י"ג שנה

ד"איש פרט לקטן" דליכא דין שההנאה מחייבת קרבן. דיש לומר דלא ממעטינן מהך קרא אלא גברא שאינו בר דעת כגון קטן דפטור מקרבן, אך שאני מתעסק דהגברא הוי בר דעת אלא דבאופן שמתעסק בעבירה אין העבירה מתייחסת אליו, אולם מאחר שנהנה מתייחס אליו המעשה וחשיב כמתכוין, ומשום ההמתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה.

ולכאורה לפימש"נ בתוס' דסד"א דקטן יתחייב מיתה בעריות מוכח דמעשה עבירה של קטן הוי מעשה עבירה אלא דפטור מעונשין, וסד"א דקטן חייב מיתה בעריות שכן נהנה. והגר"ח זצ"ל היה רגיל לומר דיש לקטן מעשה עבירה אלא דפטור מעונשים, והביא הגר"ח זצ"ל ראייה לזה מפסק הרמב"ם (פ"ט מהל' שגגות ה"ג) וז"ל בן תשע שנים ויום אחד שבא על שפחה חרופה, היא לוקה והוא מביא קרבן, ויראה לי שאינו מביא עד שיגדיל ויהיה בן דעת עכ"ל. (והראב"ד השיג עליו דטעות הוא עיי"ש). ומוכח דהרמב"ם סובר דמעשה עבירה של קטן נחשב למעשה עבירה דמביא קרבן לכפר על חטאו, אלא דבעלמא קטן פטור מעונשין, ובשפחה חרופה יש גזע"כ שקטן הבא על שפחה חרופה מביא קרבן לכשיגדיל. ועוד הביא הגר"ח זצ"ל ראייה לזה ממ"ד דקטן אוכל נבילות ב"ד מצווין להפרישו (יבמות קיד.), ומוכח דמעשה עבירה של קטן הוי מעשה עבירה ומשום"ה ב"ד מצווין להפרישו.

ויום אחד דומיא דקטן דסיפא, ולמיפטר קטן הבעל איצטריך סלקא דעתך אמינא בעריות לחייב שהרי ביאתו ביאה ודומיא דמתעסק בעריות שהוא חייב מפני שנהנה, קמ"ל דכיון דקטן הוא אינו בר עונשין ואפילו בזו עכ"ל.

(325) ועיין בקרן אורה (יבמות דף קיד. ד"ה אלמא קסבר קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו) שכתב וז"ל ומסיק הש"ס דלר"י ספוקי מספקא ליה. והיה נראה דלמ"ד דב"ד מצווין להפרישו האיסור חל גם על הקטן, אלא דהתורה פטרתו

אך לכאורה יש לדחות את ראיית הגר"ח זצ"ל מפסק הרמב"ם דקטן הבא על שפחה חרופה חייב קרבן, דיש לומר דשאני עריות דקטן חייב מאחר שנהנה, ואע"פ דממעטינן איש פרט לקטן דפטור אף בעריות י"ל דשפחה חרופה שאני משאר איסורי עריות וקטן חייב כשבא על שפחה חרופה מגזע"כ משום שנהנה, משא"כ בשאר איסורים י"ל דאין מעשה עבירה של קטן נחשב למעשה עבירה. [ועוד יש להעיר על דברי הגר"ח זצ"ל דעיין בגמ' יבמות (דף קיד. – קיד:) דיש סוגיא שלמה שדנה האם ב"ד מצווין להפריש קטן האוכל נבילות או דיש רק איסור להאכילו דבר האסור בידים. ולכאורה צ"ע דאם מעשה עבירה של קטן הוי מעשה עבירה (וכדביאר הגר"ח זצ"ל), א"כ מה הסברא לומר שאין ב"ד חייבין להפרישו מאכילת נבילות וטריפות, והרי קא עביד מעשה עבירה. (325) (וכמו"כ צ"ע לפימש"נ דיש לקטן מעשה עבירה היכא דנהנה, א"כ אכילת נבילות וטריפות הוי כחלבים ודנהנה ואין ס"ד שאין חייבים להפרישו מאכילת נבילות וטריפות והרי קא עביד מעשה עבירה).

גמ' אשת איש פרט לאשת קטן.

ופרש"י (ד"ה פרט לאשת קטן) וז"ל אשמועינן דקטן אין לו קדושין עכ"ל. וכתבו התוס' (ד"ה פרט לאשת קטן) וז"ל הא דאיצטריך קרא היינו במייעד לבנו קטן או בן ט' שבא על יבמתו וס"ד כיון

מעונשין מפני קטנותו. אבל הב"ד מצווין להפרישו מאיסורא, ולמ"ד אין ב"ד מצווין להפרישו ליכא איסור על הקטן כלל. אלא דהגדולים מוזהרים שלא להאכילו בידים עכ"ל. ומבואר דהקרא"א תלה את הנידון בגמ' האם ב"ד מצווין להפריש קטן האוכל נבילות או רק שאסור להאכילו בידים - דחל איסור נפרד להאכיל איסור בידים לקטן, האם חל לקטן מעשה עבירה אלא דפטור מעונשין דאזי י"ל שב"ד מצווין להפרישו וכתענת רבינו זצ"ל או דליכא מעשה עבירה לקטן כלל וחל רק איסור נפרד שלא להאכילו מאכ"א בידיים משום דאתי למיסר.

9. תוספות מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב ד"ה פרט לאשת

פרט לאשת קטן - **הא דאיצטריך קרא [1] היינו במייעד לבנו קטן או בן ט' שבא על יבמתו וס"ד כיון דמדאורייתא רמיא קמיה ליחייב עלה משום א"א קמ"ל** והכי מוקמינן לה בפ"ק דקדושין (דף יט. ושם).

10. רש"י על סנהדרין דף נב/ב

פרט לאשת קטן – [2] אשמועינן דקטן אין לו קדושין:

11. יד רמה על סנהדרין דף נב/ב

מתני' מצות הנחנקין כו', תנו רבנן איש פרט לקטן, דלאו בר עונשין הוא, אשר ינאף את אשת איש פרט לאשת קטן, דלית ליה קידושין, ואפי' ביבם בן ט' שנים ויום אחד הבא על יבמתו דקני לה בקידושי אחיו, לענין מיסרא לעלמא לא קני לה, את אשת רעהו פרט לאשת אחרים

12. מרגליות הים

שיבם מדאורייתא קדושי קדושין ורק ממיתה מיעטיה קרא, והאי קרא דפרט לאשת קטן לא איצטריך רק בכה"ג כמבואר שם בקדושין, וכן קשה מ"ש בתוס' דאיצטריך קרא במייעד לבנו קטן הא מסקינן שם דאין יעוד לקטן ורק לפי הס"ד הוי רוצה לפשוט איבעי' דר"ל ולאוקמא ברייתא בכה"ג, ויעויין בדברי אמת מהגר"י בכר דוד סי' ו' (י' ע"א), ובשר"ת שואל ומשיב רביעאה ח"א סי' מ"ט (נ"ח א).

כב. רש"י ד"ה פרט לאשת קטן אשמועינן דקטן אין לו קדושין. בערל"ג הקשה דזה סותר למ"ש בקדושין י"ט דיבם קטן

13. שערים מצויינים בהלכה

אשר ינאף את אשת איש פרט לאשת קטן. פרש"י דאשמועינן דקטן אין לו קידושין. וע"ע ברש"י ותוס' במס' קידושין (יט. ד"ה מדאורייתא) בענין הדרש דהכא. ובתשרי נודע ביהודה (מהד"ק אהע"ז סי' סד) הוכיח, דשיטת רש"י דקרא אתי למעוטי אשת קטן ממיתה, אבל אישות יש לו והיא אשתו, אבל שיטת התוס' דקרא אתי למעט גוף האישות, ולהורות שאין לו אישות, ואמנם לשיטת רש"י נחא לשון הברייתא, "אשר ינאף את אשת איש" פרט לאשת קטן, דמשמע שיש בעולם אשת קטן ומיעטו ממיתה, דהפסוק מיירי דוקא במנאף עם אשת איש ולאפוקי באשת קטן [עי' בדברינו כמאמר הבא], אבל לשיטת התוס' אין הדרש כן, דהרי ליכא אשת קטן בעולם מה"ת, אלא ע"כ הדרש הוא כך, אשת איש פרט לקטן, דאיש יש לו אשה ונקראת אשת איש, אבל קטן אין לו אשה שאין קידושי קטן כלום, וא"כ איך קראתו הברייתא אשת קטן, והרי אינה אשתו כלל, ואפשר לומר דעכ"פ מדרבנן היא אשתו, שעשו ביאת קטן כמאמר בגדול, ושפיר אמרי' פרט לאשת קטן, דזו שהיא אצלנו אשת קטן מיעטה התורה, שלא תאמר שגם מה"ת קונה בביאה ותתחייב מיתה, קמ"ל קרא שאינה חייבת לפי שאינה אשתו, ועי"ש שכתב דכל זה שייך ביבום, אבל ביעוד אין שם תקנת חכמים, ומיישב בזה מ"ש"כ התוס' כאן (ד"ה פרט) דקרא איצטריך

למעוטי במייעד לבנו קטן כו', דלכאורה תמורה דזה נגד המסקנת הש"ס בקידושין (שם) דאין יעוד לקטן כו', עי"ש באריכות.

14. שערים מצויינים בהלכה

פרט לאשת קטן. פרש"י אשמועין דקטן אין
לו קידושין. כוונתו דלכאורה למה צריך
למעוטי אשת קטן כיון שאין קידושי קטן
כלום, וא"כ לאו אשת איש היא, ולזה מפרש
רש"י דהא גופא אשמועין דאין קידושי קטן
כלום. ולפ"ז הקשה בתשו' ר' בצלאל אשכנזי
(סי' ד) דדברי רש"י סותרים למה שכתב במס'
כתובות (עג: ד"ה קטן) דילפינן דאין קידושין
לקטן מדכתיב (תצא כד-א) "כי יקח איש", וכאן
משמע דמהכא ילפינן, דאי לאו הדרשה דהכא
לא הוה ידעין דאין קידושי קטן כלום, ועי"ש
מה שתירץ. ועי' מה שהאריך בזה ביד דוד.
ועי' בדברינו במאמר הקודם בשם הנוכ"י.

15. רש"י על סנהדרין דף נב/ב

לאשת אחרים - נכרים, אשמועין שאין קידושין לנכרי, ומהכא תיפוק לן בכל דוכתא:

16. תוספות מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב ד"ה פרט לאשת

פרט לאשת אחרים - והיינו כותי וקמ"ל דאין אישות לכותים אף על גב דאין מיתה ואזהרה איסורא מיהא
איכא מדאיצטריך למישרי יפת תואר דרשין בפ"ק דקידושין (דף כא: ושם) אשת אפילו אשת איש.

17. יד רמה על סנהדרין דף נב/ב

מתני' מצות הנחנקין כו'... גויים שאין להם קידושין, ואפ"ל נשואה נמי דאית להו, הני מיל, לגבייהו דידהו, אבל
גבי ישראל לא

18. חדושי הר"ן מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב

וכן אשת אחרים פי' רש"י ז"ל אשת כותיים ואשמועין קרא דאין קדושין לכותי ומהכא נפקא לן בכל דוכתא
והקשו עליו דודאי לא פטרו אשת הכותי משום שאין לכותי קדושין בה שאע"פי שאינ' נקנית לו בכסף נקנית לו
בבעילה וכדנפקא לן לקמן בפירקן בעולת בעל יש להם נכנסה לחופ' ולא נבעלה אין להם וחייב עלי' בן נח משום
אשת איש אלא שגזירת הכתוב הוא לפטור את ישראל משום דכתיב אשת רעהו אבל בבן נח לא נאמר רעהו.
ומשמע לכאורה דאשת הכותי הנבעלת לישראל אע"פי שהישראל אינו חייב עלי' מ"מ היא חייבת כמו אם נבעלה
לבן נח. אבל אשת איש הנבעלת לכותי כיון דכותי חייב עליה אפילו נכנס' לחופה ולא נבע' וכדאיתא בהדיא
בפירקן דלקמן איכא מ"ד שהיא חייבת בבעילת הכותי שאחר שהוא חייב הרי הביאה שלחיוב בין לאיש בין
לאשה דאי משום רעהו לא דרשין לי' אלא לפטור ישראל הבא על אשת הכותי לא כותי הבא על אשת ישראל.
ואיכא מ"ד דכי היכי דאשת כותי הנבעלת לישראל דהיא חייבת וישראל פטור ה"נ אשת איש הנבעלת לכותי
דהיא פטורה והכותי חייב. וכן דעת הר"ן הלוי ז"ל לקמן בפרק בן סורר ומורה גבי אסתר שלא הית' משום אשת
איש בבעילת אחשורוש וכן הסכים הרמב"ן ז"ל. וכיון שלמדנו פטור גדול הבא על אשת קטן כל שהוא פחות
מבן י"ג שנים ויום אחד, אע"פי שהיא אשתו גמורה כגון קטן בן ט' שנים ויום א' שבא על יבמתו שקנא'. א"כ כי
דרשין נמי איש אשר ינאף פרט לקטן ה"נ כל שהוא פחות מבן י"ג שנה ויום אח' שהוא פטור לענין הקטן עצמו
אבל לענין האשה כל שהוא בן ט' שנים ויום א' היא חייבת דביאתו ביאה וכדכתיבנא. ואי דרשין איש פרט לקטן
ולפטור אף האש' והא דכתיב מות יומת הנואף והנואפת על כרחין צרכינן לפרושי פרט לקטן היינו קטן פחות
מבן תשע שנים ויום א' וכמו שנפרש לפנינו בס"ד:

19. שעורי ר' דוד מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב

תרכא) מיעוט דאשת כותי, להר"ן המיעוט ממיתה, ולרש"י המיעוט דאין לו "קנין" קידושין

גמ' אשת רעהו פרט לאשת אחרים, ופירש"י ד"ה לאשת אחרים, כותי, אשמועינן שאין קידושין לכותי, ומהכא תיפוק לן בכל דוכתא, ע"כ. והר"ן הקשה עליו, דהא אף על גב דבכסף אינה נקנית לו, מ"מ הא בבעילה נקנית לו כדאיתא לקמן (דף נז ב) דבעולת בעל יש להן [ומה כתב רש"י דאשמועינן שאין קידושין לכותי]. אלא ודאי דאדרבה הקרא אתי לאשמועינן דאע"ג דיש אישות לכותי ע"י בעולת בעל, ובן נח חייב עליה משום אשת איש, אפ"ה הוי גז"כ דישאל הבא עליה פטור ממיתה, דהוי מיעוט אשת רעהו ולא אשת כותי.

אמנם לפמ"ש"נ לעיל (בס"ק הקודם) [בכוונת רש"י בהמיעוט דפרט לאשת קטן דנתמעט דאין לו קנין קידושין כלל], יש לבאר כן נמי בכוונת רש"י הכא, דהא דכתב אשמועינן שאין קידושין לכותי, כוונתו דאצל כותי לא שייך כלל קנין כזה של קידושין, ואפי' באופן דליכא חסרון במעשה הקנין, וכגון ע"י ביאה דבעולת בעל יש להן, אפ"ה נתמעט דלא הוי בזה דין "קנין" קידושין, ומה"ט ליכא נמי מיתה, וכמו גבי קטן דנתמעט דאין לו קנין קידושין כמו כן נמי כותי.

והא דאיתא לקמן (דף נז ב) דבעולת בעל יש להן, היינו רק דלגבי בן נח איכא דין כזה של בעולת בעל, אבל קנין קידושין אין להם, וממילא ישראל אינו חייב מיתה ע"ז, כיון דדין חיוב מיתה דאשת איש גבי ישראל, הוי רק באשת איש שע"י קנין קידושין.

תרכב) מחלוקת תוס' והרמב"ם אי איסור איכא באשת כותי, או דמותר לגמרי והנה עוד כתב שם הר"ן, וז"ל ומשמע לכאורה דאשת הכותי הנבעלת לישראל אף על פי שהישראל אינו חייב עליה [מחמת המיעוט דאשת רעהו] מ"מ היא חייבת כמו אם נבעלה לבן נח, ע"כ. ובאב"מ (סי' ט"ז סק"ג) כתב ליישב ע"פ דברי הר"ן אלו, את שיטת הרמב"ם. דהנה שיטת התוס' כאן (בד"ה פרט) דאע"פ דאשת כותי נתמעט ממיתה ואזהרה, מ"מ איסור איכא, מדאיצטריך קרא להתיר יפת תואר. אכן שיטת הרמב"ם (פ"ח מהל' מלכים) דאין אישות לגוי כלל, וכן כתב הרשב"א דאין אישות לגוי כלל ואפי' איסור עשה ליכא, וכל מה דאמרין בעולת בעל יש להן הוי רק לב"נ, אבל לישראל מותר לגמרי. ובשעה"מ הקשה, דהא איתא לקמן (דף נט א) דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, ולדעת הרמב"ם הא איכא אשת גוי דלבני נח אסור ולישראל מותר, וכבר הקשה כן הר"ן לקמן (דף נז א).

תרכג) אף דמדין אשת איש ליכא איסור כלל, אפ"ה אסור משום לפני עור וכתב באב"מ (שם) ליישב לפמ"ש"כ הר"ן כאן, דאע"פ שהישראל אינו חייב על אשת גוי, מ"מ היא חייבת מיתה כמו אם נבעלה לבן נח, וא"כ הרי כיון דהיא חייבת מיתה, הרי ממילא דגם הוא אסור מחמת איסור לפני עור, [וכמו דאיתא בפסחים (דף כב ב) מנין שלא יושיט אבר מן החי לבן נח, משום דכתיב לפני עור לא תתן מכשול]. וממילא תו אין להקשות דאיכא מידי דלישראל שרי ולבן נח אסור, כיון דבאמת אשת כותי לישראל נמי אסור, דאף דמדין עשה דודבק באשתו ליכא גבי ישראל, מ"מ עכ"פ אסור לו נמי מחמת לפני עור, ע"ש. אכן אכתי קשה דהא היכא דהיא אנוסה, הרי לא עברה כלל על איסור, וממילא גם לדידיה ליכא איסור דלפני עור, ומותר לו לגמרי, אבל לבן נח הרי אסור באשת כותי אפי' כשהיא אנוסה. וא"כ אכתי קשה מי איכא מידי דלישראל שרי, ולבן נח אסור, דבכה"ג שהיא אנוסה דליכא לפני"ע, לישראל מותר, ולב"נ אסור.

20. דף על הדף מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב

והנה בשו"ת 'אמונת שמואל' ר"ל דבמקום שהמכשיל אינו בכלל האיסור ליכא לאו דלפני עור, ולכאורה לפ"ז א"א לומר את תירוצו של האבני מילואים, שהרי מכיון שלישאל אין איסור אף אינו עובר בלפני עור.

אלא דבשו"ת אחיעזר (ח"ג ספ"א) הקשה על דברי האמונת שמואל דמדוע יגרע המכשיל ממשא עצה שאינה הוגנת. דאף אם הוא אינו בכלל האיסור מ"מ הרי בזה יעץ עצה שאינה הוגנת.

מכת זה רצה האחיעזר לחדש דלפני עור איכא שני דינים. דין אחד של משיא עצה שאינה הוגנת דזהו דוקא אם העור שוגג אבל אם הוא מזיד שאינו מטעה אותו א"כ ליכא בכלל האיסור, והדין השני מי שמכשיל את חברו באיסור דזהו גם אם העובר מזיד, וע"ז חידש האמונת שמואל דאינו חייב אלא א"כ אף המכשיל בכלל האיסור.

ע"פ זה כתב ברנת יצחק ליישב מדוע הוצרך לימוד מיוחד להתיר אשת איש יפת תואר, דאף אם האשה שוגגת דהמכשיל עובר בכל גווני גם אם אינו בכלל האיסור כיון שמשא עצה שאינה הוגנת, משום כך הוצרך הכתוב להתירה. אלא דעדיין צ"ע לפ"מ שמשמע מדברי החינוך (מצוה רלב) ומדברי רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' אות נג) דאין כלל איסור דלפני עוור בגוי.

21. שערים מצויינים בהלכה

דף נג. מנין כו' שאתה ממיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו, ת"ל "מות יומת המכה" מ"מ. פירוש דהיכא דצריך לקיים בו מיתת סיף, ואי אתה יכול להמיתו, כגון שעומד על נפשו, וכמש"כ הרמב"ם (סנהדרין פ"ד ה"ח) מי שעמד על נפשו ולא יוכלו ב"ד לאוסרו עד שימיתוהו במיתה שהוא חייב בה, הורגין אותו עדיו בכל מיתה שיכולין להמיתו בה, מאחר שנגמר דינו ואין רשות לשאר העם להמיתו תחילה כו', בד"א בשאר מחויבי מיתות ב"ד, חוץ מן הרוצח שנגמר דינו שרודפין אחריו בכל דבר וביד כל אדם עד שממיתין אותו. ופי' הרדכ"ז דברוצח כתיב "יומת" יתירא, ומשמע דאם אין שם עדיו רודפין אחריו כל אדם וממיתין אותו, וטעמא דמזיק הוא וחיישינן שמא יהרוג אחרים, ולכן מיתתו בכל אדם.

22. מרגליות הים

ג. מנין שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה בו שאתה ממיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו כו'. במאירי (ע' ריג) שיש הפרש בין רוצח לשאר חייבי מיתות שהרוצח נהרג ע"י כל אדם ושאר חייבי מיתות דוקא ע"י עדיו.

23. השגות הרמב"ן לספר המצוות להרמב"ם (דף ס' בהוצאת פרנקל):

והוי יודע שזה שאמרו חכמים שאין אדם דן גזירה שוה מעצמו, אין כונתם לומר שכל גזירה שוה מבוארת להם מסיני ונמסרת להם מפי משה רבינו תלמודו מלה פלונית שבפסוק פלוני ממלה פלונית שבפסוק פלוני ותשוו דין שניהם לענין פלוני, אין הדבר כן שהרי מצינו אותם חולקין תמיד בהרבה מקומות בענין הזה כאותה שאמרו בגמרא חולין... אבל הכוונה בגזירה שוה שהיא מסיני לומר שהיא קבלה שדין שחיטה שאינה ראויה נלמד מגזירה שוה דשחיטה שחיטה, והיתה סברתו של רבי מאיר שהנכון ללמוד אותן משחוטי חוץ ויהיה שמה שחיטה, ורבי שמעון ראה בדעתו שיותר נכון ללמוד אותה מן וטבוח טבח והכן ולא תהיה שחיטה שאינה ראויה נדונית כשחיטה, וכן כלם

24. תוספות מסכת סנהדרין דף נג עמוד א ד"ה דאי במות

דאי במות יומתו גמירי עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרי מא"א - תימה א"כ ג"ש מאי אהני דבלאו הכי סתם מיתה חנק וי"ל דלאו דווקא מא"א דאיכא למימר דליגמר מרוצח דהוי בסיף.

25. מרגליות הים

ד. אלו הן הנסקלין כו' והעובר ע"ז. בס' משך חכמה ר"פ ויקהל כ' שלכן לא נידונו בחטא העגל בסקילה דטרם שהוקם המשכן לא היה נוהג ד"ג דאם אין כהן אין משפט כדלעיל נ"ב ב ונדונו בסייף דהרי גם בן נח נצטוו על ע"ז ודינו בסייף.

26. שערים מצויינים בהלכה

משנה אלו הן הנסקלין כו', ועל הבהמה. בספר יראים (סי' רלב) מסופק, אם הרובע את העוף חייב מיתה, וכתב דדבר זה ספק בידו עד יבא מורה צדק, ומיהו איסור דאורייתא ודאי אית ביה. ועי' בסמ"ג (לאוין צח). ועי' ברש"י במס' חולין (פה. ד"ה חיה) שכתב להדיא אהא דתנן השוחט חיה ועוף הנסקלין, דהיינו שנרבעו ונגמר דינם ושחטן. וכ"כ הרמב"ם (אס"ב פ"א הט"ז) ואחד בהמה ואחד חיה ועוף הכל בסקילה. ועי' בגליוני

הש"ס להגרי"ע לקמן (נד.). ובהגה' חשק שלמה הביא בשם אחר, שיש ללמוד מקרא (תבא כז-כא) "ארור שוכב עם כל בהמה", ו"כל" ריבויא הוא, ומרבין נמי עופות, וכדאמרי' במס' ב"ק (נד.), ומיהו אכתי אינו ראייה רק דקאי עלה בארור. שוב ראיתי במאירי כאן שכתב, אחד בהמה ואחד חיה ועוף בכללן.

27. חדושי הר"ן מסכת סנהדרין דף נג עמוד א

מתניתין הבא על כלתו חייב עליה משום כלתו ומשום אשת איש בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו. אין ספק שאין חייב עלי' משום אשת איש לאחר מיתת בנו דלאו אשת איש היא. ואם בא לומר דאם נשאת לאחר שחייב עלי' אף משום אשת איש פשיטא. וי"ל דסד"א דאע"ג דכלתו לאחר מיתת בנו חייב עלי' ה"מ כשלא נשאת לאחר אבל כשנשאת לאחר פקע שם כלה מינה קמ"ל. א"נ י"ל דחייב עלי' משום אשת איש איצטרכא לי' לאשמעין שאיסור אשת איש חל על איסור כלתו דאפילו למאן דאמר אין איסור חל על איסור מכל מקום בכולל חייל והכא איכא איסור כולל דמגו דאית כלל איסורא לאחרני אית נמי כלל איסורא לדידן:

28. מרגליות הים

טז. חולצת ולא מתיבמת. ברש"י וכ"ת תיתי עשה ותדחה לית גזירה ביאה ראשונה כו' וביד רמה כ' אי קשיא לך מ"ש גבי איסור אשת אח דאתי עשה ודחי ל"ת שיש בו כרת ואפי' בביאה שנית וקיי"ל דאפי' גירשה מותר להחזירה ואלו גבי חייבי ל"ת קאמרינן דלא אתי עשה ודחי ל"ת אלא בביאה ראשונה, לא תקשי לך דשאני איסור אשת אח דכ' קא אידחי במקום יבום לאו משום דאתי עשה ודחי ל"ת היא אלא משום דלא משכחת יבום אלא גבי אשת אח ממילא שמעת דלא אסר רחמנא אשת אח אלא שלא במקום יבום כגון היכא דיש לו זרע אבל היכא דמת בלא זרעא לא אסרה תורה ואמטיל הכא שריא ואפי' בביאה שניה, אבל גבי חייבי לאווין ליכא למימר דלא אסר רחמנא חייבי לאווין כלל אלא שלא במקום יבום דמהיכא תיתי לי דא ודאי כיון דמשכחת לה למצות יבום דמקיימא בעלמא בשאר נשים דשריין אימא לך דכך אסר רחמנא חייבי לאווין אפי' במקום יבום אסרינהו הלכך דוקא ביאה ראשונה אתי עשה ודחי ל"ת אבל ביאה שניה לא.

29. דף על הדף מסכת סנהדרין דף נג עמוד ב

בגמ': שמצוה לשמוע דברי חכמים. בפרשת שופטים (דברים יז, יא) נאמר, 'על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל', ואיתא על כך בספרי (הובא ברש"י שם), 'אפילו נראים בעיניך על שמאל שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל שמע להם'.

והנה הקשו המפרשים, דבירושלמי (הוריות א, א) איתא, 'יכול אם יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין תשמע להם, תלמוד לומר ללכת ימין ושמאל, שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל'. מבואר מדברי הירושלמי, דאם אמרו על שמאל שהוא ימין או להיפך אין צריך לשמוע להם, ולכאורה סותר לדברי הספרי.

וביאר בספר 'רינת יצחק' (פר' שופטים), שאין כל סתירה בין הירושלמי לספרי, דהנה כתב הרמב"ן בספר המצות (שורש א), 'והוא שאם היה בזמן סנהדרין חכם וראוי להוראה, והורו בית דין הגדול בדבר אחד להתר, והוא סובר שטעו בהוראתו אין עליו מצוה לשמוע דברי חכמים, ואינו רשאי להתיר לעצמו הדבר האסור לו, ויש עליו לבוא לפנייהם ולומר טענותיו להם, והם ישאו ויתנו עמו וכו'.

ומבואר מדברי הרמב"ן דרך אם הוא חכם וראוי להוראה אין עליו מצוה לשמוע דברי חכמים, אבל אם הוא אפילו חכם אלא שלא הגיע להוראה, אינו רשאי שלא לשמוע לדברי חכמים.

על פי זה נראה לומר, דהירושלמי מדבר בחכם שהגיע להוראה, וידע בוודאי שטעו דאין צריך לשמוע להם, ואילו הספרי מדבר כמי שלא הגיע להוראה, דמחויב לשמוע לדברי החכמים, אפילו אם אמרו על שמאל שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל.

30. שערים מצויינים בהלכה

עצמך כמותר לך, להתרחק אף מזו המותר, כדי שלא תכשל באיסורא, אבל חליצה בעיא. וכן איתא במס' יבמות (כ.) ר"י מחליף כו', ואמאי קרי ליה איסור קדושה כו', קדש עצמך כמותר לך, ופירש"י להוסיף עליהם שניות המותר לך על העריות, כדי שלא תבא לידי עריות האסורות מה"ת. ומבואר מזה דלשון "קדושה" שייך רק בעריות. וכן איתא בהדיא בירושלמי יבמות (פ"ב ה"ד) כל מי שהוא פורש מן העריות נקרא קדוש. וכן במדרש רבה (בהעלותך פ"ט-ד) ישראל נקראו קדושים בעת ששומרים עצמן מן הניאוף ומן הזימה. וכ"כ רש"י עה"כ (קדושים יט-ב) "קדושים תהיו", הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה. אבל ברמב"ן (שם) חולק על רש"י, והביא מתו"כ (שם) שכתב סתם, פרושים תהיו, ומפרש הרמב"ן דפרישות זו אינה מן העריות, אלא היא הפרישות המוזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרושים, והתורה באה לומר שיקדש עצמו כמותר לו, דהיינו במשגל בין איש לאשתו, ובאכילת בשר ויין, ובפרישה מן הטומאה, ובשמירת פיו ולשונו מדיבור הנמאס ומאכילה גסה כו', עי"ש באריכות שמפרש הקדושה והפרישות שבכל דבר. ועי' בספרי עה"כ (ראה יד-כא) "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך", קדש עצמך כמותר לך, דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור, אי אתה רשאי לנהוג היתר בפניהם. והביאור בזה דכיון דמצוה לקדש עצמו כמותר לו, לכן אינו רשאי לנהוג בפניהם היתר, דהרי הוא כמתלל הקדושה. ועי' בפרדס יוסף (קדושים שם) שהביא בשם ספר אהבת אברהם (סי' ט) דמדברי הרמב"ן נראה דבר חדש, דאף להשיטות דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא, אעפ"כ מצוה מה"ת לפרוש מספק איסור, דמה בכל הני דחשב הרמב"ן שהם מותר גמור מה"ת, אעפ"כ מצוה מה"ת בעשה דקדושים תהיו לפרוש מהם, ק"ו בן בנו של ק"ו בדבר שיש בו ספק איסור תורה, ואף שהקילה התורה שלא לחשוש מספק איסור, מ"מ הוא בכלל קדושים תהיו.

ר' יהודה מחליף חלופי הוא דמחליף, הא חליצה בעיא. עי' ברש"י דלר"י קרי ליה איסור קדושה שא"ל חכמים קדש

31. תוספות מסכת סנהדרין דף נג עמוד ב

וחייבי כריתות לאו בני חליצה ויבום נינהו - תימה מנ"ל לדמויי חייבי לאוין לחייבי כריתות לכל מילי דאע"ג דדמו לענין ממזרות וקידושין לענין חליצה ויבום נימא יבא עשה וידחה ל"ת.

32. שערים מצויינים בהלכה

וחייבי כריתות לאו בני חליצה נינהו. הקשו התוס', מנ"ל לדמויי חייבי לאוין לחייבי כריתות לכל מילי, דאע"ג דדמו לענין ממזרות וקידושין, לענין חליצה ויבום נימא יבא עשה וידחה ל"ת. וכן הקשו התוס' במס' יבמות (ט. ד"ה והרי איסור), ונשאלו בקושיא. אבל הרשב"א והריטב"א (שם) תירצו, דכיון דהא דעירות פוטרות צרותיהן מיבום וחליצה הוא מדכתיב (אחרי יח-יח) "ואשה אל אחותה לא תקח וגו'", ה"ה לכל שישנן בכל יקח [כלומר שאין הקידושין תופסין בהן] דינם כחייבי כריתות, דגלי רחמנא בחייבי כריתות דלא תפסי בהן קידושין, וה"ה לכל דכוותיה. ועי' בדברינו במס' יבמות (שם ד"ה והרי) שהבאנו מה שתירץ האבני מילואים.

33. שעורי ר' דוד מסכת סנהדרין דף נג עמוד ב

תרכו) לר"ע ליכא יבום בחי"ל מדין עדל"ת דא"כ יהא קנין לזמן גמ' מכדי חייבי לאוין לר"ע כחייבי כריתות דמי, וחייבי כריתות לאו בני חליצה ויבום נינהו. ובתוס' (ד"ה וחייבי) הקשו, תימה מנ"ל לדמויי חי"ל לחיי"כ לכל מילי, דאע"ג דדמי לענין ממזרות וקידושין, לענין חליצה ויבום נימא יבוא עשה וידחה ל"ת, ע"כ. ובאבני - מילואים (סי' י"ח) כתב ליישב, דהנה שיטת רש"י ביבמות (דף מט ב) דכל היכא דאין קידושין תופסין, א"כ אפי' באופן דכבר חלו מתחילה בהיתר, מ"מ כשנעשה אחר"כ האיסור, פקעי קידושין הראשונים. ונמצא דאפי' אי נימא בחי"ל לר"ע עשה דוחה ל"ת, מ"מ אחר ביאה ראשונה יפקעו הקידושי יבום, דהא כל העשה הוי רק בביאה ראשונה, אבל בביאה שניה ליכא עשה, (כדאיתא ביבמות דף כ') וא"כ מיד לאחר ביאה ראשונה שחזר האיסור דחי"ל, יפקעו הקידושין. וכיון שכן תו לא שייך כלל קנין יבום בחי"ל לר"ע, דהא הוי רק קנין לזמן, וקנין קידושין לזמן לא מהני כלל, כדאיתא בנדרים (דף כט א) דהאומר היום את אשתי ולמחר אי את אשתי לא הוי קידושין כלל, וכמ"ש הר"ן שם דקנין דמים באשה לא אשכחן, רק קנין הגוף לעולם. [וכיון דאם יחולו הקידושי יבום, יפקעו אחר ביאה ראשונה, משו"ה לא חל מתחילתו דקנין אישות לזמן לא אשכחן] ע"ש.

א. יד רמה על סנהדרין דף נג/ב

מתיר רב הושעיא איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת, דבדין הוא דליתי עשה ולידחי את ל"ת, מיהו מצות יבום לא הויא אלא בביאה ראשונה כדכתיב יבמה יבא עליה, ואע"ג דתנן (יבמות לח.) כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר, הני מילי דלא מיתסרא עליה משום אשת אח, אבל מצוה ליכא אלא בביאה ראשונה, ובדין הוא

דלשתרו בביאה ראשונה דאתי עשה ודחי את ל"ת, אלא גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה, ואע"ג דמדאורייתא מצוה ליבומי, כיון דאפשר לאיפטורי בחליצה חליצה עדיפא משום גזירה דביאה שניה, ותניא נמי הכי אם בעלו קנו ואסור לקיימן בביאה שניה כדאיתא בסנהדרין בפרק כהן גדול (יט.), ואי קשיא לך מאי שנא גבי איסור אשת אח דאתי עשה ודחי את ל"ת שיש בו כרת ואפי' בביאה שניה וקי"ל דאפי' גירשה מותר להחזירה, ואלו גבי חייבי לא תעשה קאמרין דלא אתי עשה ודחי את לא תעשה אלא בביאה ראשונה, לא תיקשי לך דשאני איסור אשת אח דכי קא מידחי במקום יבום לאו משום דאתי עשה ודחי את לא תעשה הוא דמידחי, אלא משום דכיון דלא משכחת יבום אלא גבי אשת אח ממילא שמעת דלא אסר רחמנא אשת אח אלא שלא במקום יבום כגון היכא דיש לו זרע, אבל היכא דמת בלא זרעא לא אסרה תורה, ואמטול הכי שריא ואפי' בביאה שניה, אבל גבי חייבי לאוין ליכא למימר דלא אסר רחמנא חייבי לאוין כלל אלא שלא במקום יבום, דמהיכא תיתי לי, הא ודאי כיון דמשכחת לה למצות יבום דמיקיימא בעלמא בשאר נשים דשריין אימא לך דכד אסר רחמנא חייבי לאוין אפילו במקום יבום אסרינהו, הילכך דוקא ביאה ראשונה דאתי עשה ודחי את ל"ת אבל ביאה שניה לא:

ב. רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת יבמות דף ב עמוד א

הקדמה: מצות יבום באשת אחיו: הותרה או דחיה

א מצוה מדאורייתא על היבם לייבם את אשת אחיו המת ואינו עובר על איסור אשת אחיו. ויש לעיין האם האיסור דאשת אח הוא הותרה או דחיה. דהנה מצינו בכמה דוכתי שכשהתורה מתרת איסור מפני מצוה שהיתיר חל או מדין הותרה או מדין דחיה, ולמשל בדיון הגמרא האם טומאה הותרה בציבור או דחיה. וכן במחלוקת רש"י ותוס' (ברכות דף כ א) האם טומאת כ"ג ונוזיר הותרה למת מצוה או דחיה דרש"י סובר שהותרה, וז"ל רש"י (שם בד"ה שב ואל תעשה שאני) דהתם לאו כבוד הבריות הוא דדחי לא תעשה דידה, דמעיקרא כשנכתב ל"ת דטומאה לא על מת מצוה נכתב כשם שלא נכתב על הקרובים, אבל השבת אבידה ופסח לכל ישראל נאמר ואצל כבוד הבריות נתנו לדחות וכו' עכ"ל. ומפרש"י רואים דגדר הותרה הוא, שפרשת האיסור שבתורה איננה כוללת את האופן של המצוה כלל והמצוה היתר גמור, ואילו גדר דחיה הוא, שפרשת האיסור שבתורה כוללת אף את האופן של המצוה, אלא שיש כח למצוה לדחות את האיסור ולהתירו.

ומלשון הגמ' עשה "דוחה" ל"ת משמע דמדין דחיה הוא. וכן מוכח משיטת ר"ל שאמר (לקמן דף כ ב) ז"ל כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב, ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה ע"כ. פי' דההיתר דעדל"ת חל רק במקום שא"א לקיים את שניהם ואם אפשר לקיים את שניהם אין העשה דוחה את הלא תעשה, שאין המצוה דוחה את האיסור אם אפשר לקיימה באופן שאין איסור. ומאידך למ"ד טומאה הותרה בציבור הגמרא (יומא דף ו ב) קובעת דלא מהדרינן לאתויי טהורין מבית אב אחרינא ועבדינן לכתחילה בטמאין, שהיתר טומאה חל אפילו במקום שאפשר לקיים את שניהם...

מאידך **יעיני בתוס' לקמן (דף ג ב ד"ה לא תעשה שיש בו כרת) שכ' ז"ל וא"ת ואמאי לא ילפינן דלידחי מעשה דיבום דדחי לא תעשה דכרת דאשת אח כו' ואומר ר"י דמאשת אח לא מצי למילף בעלמא דלידחי עשה ל"ת שיש בו כרת דשאני אשת אח דמצותו בכך וא"א בענין אחר לקיים מצות יבום דאל"כ בטלה מצות יבום עכ"ל. ומהא דלא תירצו בפשטות דשאני ייבום דהותרה ואין בו חלות איסור דאשת אח כלל חזינן שתוס' סוברים שמצות יבום דוחה את האיסור דאשת אח ואינו חלול דין הותרה אלא דחיה.**

ומאידך שיטת הרמב"ם מפורשת דההיתר דאשת אח חל בשעת הנפילה והותרה הוא וכדכתב (בפ"א מהל' יבום ה"ב) וז"ל וכן החולץ ליבמתו נאסרה החלוצה היא וכל צרותיה על החולץ ועל שאר אחיו. וכולן אסורות עליהן מדברי סופרים כשניות. שמאחר שמת אחיו בלא ולד נסתלק איסור ערוה מעל כל נשיו, לפיכך תופסין בהן הקידושין כשניות עכ"ל.